

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Važna naloga v bodočem letu

Največja zapreka konsolidiranju delavskega razrednega boja je pomanjkanje lastne, izgrajene miselnosti. Če se strokovničarji pritožujejo, da najdejo v delavskih vrstah premalo razumevanja za lastne zadeve, predvsem za delavsko strokovno organizacijo, je to stanje ravno posledica pomanjkanja lastne kulture.

Naš delovni človek je še vedno vključen v meščansko miselnost, njegovo duševno življenje stoji še vedno pod vplivom in vodstvom te meščanske miselnosti. Zato opazamo tudi pri delovnem človeku iste napake kot pri meščanu: smisel za površnost, za šport, za lagodno življenje, za »hohštaplertvo«. Zlasti nevarno in sicer zelo nevarno pa je prepričanje, da nisi dolžan držati in izpolnjevati prevzetih obveznosti.

In vendar je to osnova vsemu zdravemu družbenemu življenju. Ako bi gradili bodočo družbo na take osnove, kot jih odobrava in jih uporablja meščanstvo in z njim tudi delovni človek, bi gradili stavbo na pesek. Tako stavbo pa človeštvo tako že ima. In kakšno gorje povzroča taka stavba, vsi čutimo. Zato pa vsi tako zelo hrepenimo, da bi si zgradili novo in trdno stavbo, zidano na živo skalo.

V tem je tudi rešitev delovnega človeka in človeštva sploh. Zaradi tega moramo iti na delo, da bomo ustvarili lastno miselnost. Pripomoček, lahko rečemo eden izmed glavnih pripomočkov, za tako nalogo je naš tisk.

Naše geslo mora biti: Proč z meščanskim tiskom! Kajti ta nas kvira. Kakor je skvarjeno meščanstvo, tako je skvarjen njegov tisk. Namenoma piše tako, da bi odvrnil pozornost od tekočih zadev in množice uspal. Posebno pa je meščanski tisk nevaren zaradi tega, ker stoji na stališču, da posvečuje namen sredstva. Taka morala je začetek vsega zla.

Naš tisk pa mora biti drugačen in mora imeti pred seboj samo en cilj: ustvarjati lastno miselnost. Zato ne sme biti ali naj bi ne smela biti niti ena črka postavljena brez določenega cilja. Naš tisk mora imeti stalno smer. Le na ta način je mogoče dati bralcem določeno miselnost.

Iz tega sledi dvojna naloga: vsak pripadnik našega gibanja mora delati na to, da se bo naš tisk razširil. Pridobivajmo vedno in vedno novih naročnikov. V tem delu ne smemo poznati počitka.

Druga naša dolžnost je, da sodelujemo pri svojem tisku. Gotovo ima, vsaj vsak že starejši pokretaš, dovolj lepih in praktičnih misli in idej. Pa tudi vsakdanje življenje mu daje dovolj materiala in ga opozarja na razne napake in potrebe. Zato sodelovati. Čim več sodelavcev bo, tem bolj raznolike bodo misli, ki se bodo pa vse združevale v eni točki: Da ustvarjamo in poglobljamo lastno miselnost.

Torej vsak na delo, da bomo tudi to važno nalogo rešili v vsem obsegu.

Je namreč tak čas, da ne more delavstvo, ahi še bolj delovni človek, niti enega vprašanja odlagati na jutri; Saj zahtevajo razmere že danes, da bi postavili na vsa področja človeške družbe popolnoma dograjene in dozorele like. Take like, ki zavzemajo svoja me-

Rozman Joško:

Potrebni ukrepi toda zamujeno se ne bo dalo popraviti

Gospodarske razmere, v katere smo prišli v zadnjih mesecih zaradi zunanjih dogodkov, so nas našle popolnoma nepripravljene. Šele sedaj piše dnevno časopisje, da pripravlja vlada dalekosežne ukrepe glede pobijanja draginje in regulacije cen najvažnejših življenjskih potrebščin.

Tako je minister za trgovino in industrijo dr. Andres dal 22. decembra t. l. zastopnikom tiska daljšo izjavo, v kateri je naglasil važnost novih trgovinskih pogodb z Romunijo, Madžarsko, Anglijo in Francijo. Glede draginje in brezvestne spekulacije z živili pa je naglasil sledeče:

Upoštevali smo, da je treba doma imeti zadostne rezerve vseh količin blaga, ki so potrebne za domačo porabo. Skok cen in draginja sta v zadnjih dveh mesecih zabeležila znatno povišanje v državi. Ta skok je delno rezultat sedanje gospodarske konjunktive v svetu, deloma pa posledica posebnih razmer zlasti zaradi pomanjkanja gotovega blaga v naši državi, vendar pa je večina povišanje cen prav tako posledica čiste spekulacije, ki brezobzirno izkorišča sedanji trg, razmere in psihozo potrošnikov, da bi prišla do nedovoljenega zaslužka. Tu smo že izdali ukrepe, da se pomanjkanje surovin in drugega blaga, v kolikor to obstoji, odstrani z naknadnim uvozom; z zadnjimi trgovinskimi sporazumi, katere smo sklenili, smo pa naši državi zagotovili v zadostni meri kritje za njene potrebe. Po drugi strani bomo izdali potrebne ukrepe za štednjo z živili, kar nam današnji položaj narekuje. Toda poleg teh ukrepov bomo mi te dni udarili po brezvestni spekulaciji. Uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije nam daje pooblastilo za izdajo takih ukrepov in mi jih bomo porabili za uvedbo nadzorstva nad cenami tistih živil, ki so bistvenega pomena za najširše in socialno šibke sloje našega naroda. Tako bomo na dva načina, in sicer z ekonomsko akcijo po eni strani ter z nadzorstvom nad cenami na drugi strani dosegli, da se bodo razmere na trgu normalizirale in da bo položaj potrošnikov olajšan.

Odbor ministrov za gospodarska in socialna vprašanja, kateremu predsedujem, pripravlja poleg tega tudi še druge reforme iz gospodarskega in socialnega poprišča, ki imajo namen popraviti pogoje, pod katerimi delajo široki ljudski sloji, tako na podeželju kakor v mestih. Pripravlja se preosnova državne intervencije na živilskem in živilskem trgu. Jaz sem pred nekaj dnevi v Zagrebu razložil osnovne črte te preosnove, vendar moram ugotoviti, da dnevni tisk ni povsem verodostojno reproduciral mojih izjav. Mi stremimo za tem, da popravimo sedanji sistem državne intervencije in vse pomanjkljivosti, ne da bi povzročili go-

spodarske perturbacije, ki bi v sedanjih razmerah neugodno odjeknile, ne da bi se dotaknili ustanov, ki so pokazale svojo sposobnost kot organi državne intervencije. Vsekakor se morajo te intervencije prilagoditi novemu stanju stvari in novim metodam gospodarske politike. Iz tega namena smo izvršili začasno presnovo PRIZADA, ki bo sedaj mogel igrati pomembno vlogo pri izvedbi našega delovnega programa. V ta namen bomo ustanovili tudi ravnateljstvo za zunanjo trgovino, ki bo absorbiralo oddelek za trgovinske sporazume in zavod za pospeševanje zunanje trgovine in to ravnateljstvo bo v sodelovanju z Narodno banko postalo osrednje oblastvo, po katerem bomo izpeljali svojo zunanjo trgovinsko politiko in potrebne ukrepe. Razume se, da se naš program ne omejuje na reformno intervencije na živilskem in živilskem trgu, toda te preosnove so prve na dnevnem redu in upam, da se nam bo kmalu posrečilo doseči dobre rezultate v korist našega narodnega gospodarstva.

Vsi ti ukrepi bodo bolj ali manj zavrlji nadaljnje dviganje cen, popravili pa tega, kar se je v zadnjih mesecih zgodilo, verjetno ne bodo. Praktično je to tudi nemogoče, dokler bo trajalo iz inozemstva, pa tudi doma od strani konzumentov tako veliko povpraševanje po živilih. Zato moramo s sedanjo draginjo kar resno računati in si s tem, da bi se znatno znižale cene življenjskih potrebščin, ne delamo prav nobenih utvar.

Posledice take neracionalne gospodarske politike najbolj občutno zadevajo delavce in nameščence. Dohodki delavcev, pa tudi velikega dela nameščencev so pri nas še daleč od tega, da bi mogli kriti svoje potrebščine po fiziološkem eksistenčnem minimumu, da o kulturnem eksistenčnem minimumu sploh ne govorim. Zato pomeni za veliko število naših delavskih in nameščenskih družin vsak odstotek pri dvigovanju cen življenjskih potrebščin gospodarski propad, ki bo imel nedogledne posledice na gospodarskem in še bolj na zdravstvenem polju.

Na anketi, ki se je vršila 5. decembra 1939 na banski upravi zaradi zvišanja plač delavcem in nameščencem ter zvišanja minimalne mezde, so de-

lodajalci odklonili zvišanje plač zaradi nastale draginje in dali izjavo, da bodo naročili svojim članom, naj v okviru možnosti, ki so delodajalcem na razpolago, zvišajo mezde svojim uslužbencem.

Z drugimi besedami se to pravi — kar se na terenu že dogaja —, da se morajo delavci z vsemi silami boriti, da dosežejo za nekaj odstotkov višje zaslužke. Borba je v nekaterih krajih izredno ostra, za kar je precej vzroka tudi v tem, da je časopisje s tem, ko se je silno razpisalo o draginji, ljudje spravilo popolnoma iz ravnotežja. Nekateri delodajalci pa kakor v zasmeh ponujajo na pogajanjih 5% zvišanje mezd, uvidevnejši dajejo 10%, in to je, razen redkih izjem, tudi vse.

Vsi pa vemo, da so se cene življenjskih potrebščin dvignile znatno bolj. Ob takih dogodkih je še posebno važno imeti na razpolago zanesljive podatke. Statistični podatki, ki jih vidim že od leta 1931. dalje, dajo naslednje rezultate:

Minimalni eksistenčni (fiziološki) minimum za delavca samca je znašal v septembru 1938 788 din z indeksom št. 140,4, ki se je dvignil v mesecu decembru 1939 na 866 din z indeksom št. 154,3; delavcu samcu se je torej od septembra do decembra 1939 podražilo to, kar najbolj nujno potrebuje za življenje, za 88 din ali 14%.

V mesecu decembru l. 1935. je znašal minimalni (fiziološki) eksistenčni minimum za delavca samca 740 din z indeksom št. 131,9, v decembru 1939 se je dvignil na 866 din z indeksom št. 154,3; v tem času se je tedaj temu delavcu podražilo življenje ali pa padla kupna moč njegovega zaslužka za 126 dinarjev ali za 22,4%.

Od leta 1935. dalje pa se delavski zaslužki niso dvignili za 22,4%, in še manj od septembra do decembra 1939 za 14%. (Osnovo za navedene podatke glej »Delavsko pravico« št. 10. od 3. marca 1938.)

Tu vidimo, da bo največji delež na draginji moral zopet nositi delavec, kar bo seveda zelo neugodno vplivalo na njegovo produkcijsko sposobnost. Slej ko prej bodo te posledice pokazale svoje kvarne vplive tudi v našem gospodarstvu in javnem življenju na splošno.

Rudarji zopet delajo

Štrajk rudarjev v Hrastniku in Trbovljah je bil končan 27. decembra 1939 brez vidnejšega uspeha. K štrajku samemu se bomo še povrnili. Zanimljivo je nekaj ugotovitev.

Priznati moramo, da je izbruhnil štrajk proti volji strokovnih organizacij, ki so, kot je znano, podpisale s TPD sporazum o povišanju mezd. Priznati moramo, da ni bil ta sporazum posebno ugoden.

Z ozirom na okolnost, da je nastal štrajk proti volji strokovnih organizacij, hočejo nekateri delati vprašanje odgovornosti za štrajk in ga hočejo spraviti iz strokovnega območja na politično. Zato je prav, da podamo o tem svoje mnenje.

Brez dvoma je, da so bili rudarji opravičeni do povišanja mezd. Njihov položaj ni bil nikoli posebno rožnat, draginja je ta položaj še poslabšala. Doseženi uspehi z ozirom na povišanje mezd niso bili v skladu s porastom draginje. K temu se pridružujejo še nekatere taktične pogoške strokovnih organizacij samih. Zato ni čudno, da je prevladala nad rudarji nevolja in jih pognala v štrajk. Če je tukaj nesreča, je prav, da povemo tudi lastne napake. Po našem mnenju je bil vzrok štrajka obča nevolja rudarjev.

Zaradi tega ne gre, da bi se vzrok štrajka spejnal v nepravo smer in de-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Strokovna poročila

JSZ in celjska okolica

Delavske razmere so v nekaterih krajih celjske okolice zelo slabe. Plače delavcev dosegajo mestoma komaj minimalno mezdo. Ne izvaja se socialna zakonodaja in drugo, kar ima organizirano delavstvo. Te slabe delavske prilike so posledice neorganiziranosti velike večine delavstva v Celju in okolici.

Dasi je JSZ že pred nekaj leti priborila delavstvu lepe uspehe v Jurkloštru, Rimskih Toplicah, organizirala in dosegla zboljšanje lesnemu delavstvu Gor. Savinjske doline, priborila tudi kolektivno pogodbo celjskim mizarjem, je ožja celjska okolica ni poznala. Sele v zadnjih tednih je po vztrajnem prizadevanju tov. Grošlja sledil uspeh. Posrečilo se mu je doseči lepe organizacijske uspehe, katerim so sledili strokovni uspehi, to je zboljšanje plač in izvajanje socialne zakonodaje.

Najslabši, smemo reči, je bil položaj za delavstvo v Dobrni pri Celju. V posmeh revščini, ki je v tem kraju, je vsakoletni velik obisk tamkajšnjega banovinskega zdravilišča po bogatih tu- in inozemskih gostih. Ker pa ni bilo organizacije, ki bi se zavzela za delavstvo, so bile plače delavcev mestoma celo pod minimalnimi mezdami. Čeprav ni v Dobrni prave redne zaposlitve, temveč je zaposlitev v glavnem sezonska, je delavstvo sprevidelo, da je rešitev le v strokovni organizaciji.

V ta namen je imel tov. Grošelj v Dobrni nekaj sestankov, kjer se je v JSZ organiziralo že 70 delavcev. Uspeh tega je bil tudi za delavce takoj viden. Zboljšale so se plače pri gradbenih delih. Banovinskemu zdravilišču je pa JSZ predložila spomenico, da zviša plače od 1 do 1.50 na uro.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

lalo za njega odgovorne nekatere ruderarje.

Naša naloga je, da se potrudimo in da odpravimo s skupnimi napori posledice štrajka, zlasti pa tisto notranjo zagrenjenost, ki mora roditi le nezaganje in sovražstvo. Iz tega razloga se nam zdi zelo pogrešno, da hoče TPD izvajati nekako proskripcijsko listo in da je precejšnjemu številu rudarjev odklonila zopetni sprejem na delo. Tako postopanje mora in bo prav gotovo rodilo usodne posledice. Zato nobenih persekucij!

Nasprotno pričakujemo, da bo TPD izprevidela, da dosedanji povišek plač v resnici ne zadoštuje in da bo v najkrajšem času pristopila k novim razgovorom o povišanju plač. Taka gesta bi vplivala zelo blažljivo na že itak zelo razburkane duhove.

Se o boju proti komunizmu

Papež pij XI. je zapisal v »Quadragesimo anno« naslednje besede: »... treba se je z vsemi silami prizadevati, da se bo vsaj v bodoče pridobljeno bogastvo samo po pravičnem razmerju nabiralo pri tistih, ki so bogati, in se v zadostnem obilju raztekalo med nje, ki delajo... Tako se bodo dvignili s tistega negotovega življenjskega položaja, ki se v njem proletariji premetavajo, in bodo ne samo laže prenašali razne pripetljaje v življenju, temveč imeli zaupanje, da bo tudi po njih smrti vsaj malo poskrbljeno za tiste, ki jih zapuste... Naj nihče ne misli, da bo mogoče javni red in socialni mir proti prevratnim duhovom uspešno braniti, če se nemudoma ne pristopi k pogumnemu delu, da se to izvrši.«

Po besedah vrhovnega cerkvenega poglavarja je torej mogoče voditi uspešen boj proti vsem prevratnim duhovom, predvsem proti komunizmu, samo tako, da odstranimo globlje vzroke teh prevratnih gibanj. Proti komunizmu se bo le oni uspešno boril, ki resno ter vztrajno dela na to, da se čimprej odstranijo vzroki komunizma. Kateri so ti vzroki? Res je, da ima komunizem po vsem svetu močno propagando. A vsa ta propaganda je le zato uspešna, ker »je današnja razdelitev dobrin — kakor pravi Pij XI. — zaradi tolike razlike med malim številom preboga- tih in med veliko množico zelo ubogih

Na to spomenico je uprava zdravilišča zvišala brez pogajanj plače vsem delavcem za 25 par na uro, poročenim pa določila še po 100 din mesečno draginjske doklade. JSZ bo v Dobrni brez nadaljnega storila vse za zboljšanje delavskih prilik ter je že intervenerala, da bodo pri gradnjah bodisi vodovoda ali drugih objektov, ki se bodo začele po novem letu graditi, plače določene po gradbeni kolektivni pogodbi. Isto tako se bo v vsem izvajala socialna zakonodaja oziroma določbe kolektivne pogodbe.

V podjetju Borlak, lesna industrija, št. Jur ob južni železnici, je delavce že pred dalj časa skušala organizirati ZSD. Vendar je samo nekaj delavcev šlo v to organizacijo, pa še ti so jo kmalu zapustili. Z velikim veseljem so se odzvali vabilu Jugoslovanske strokovne zveze. Že na prvem sestanku so brez nadaljnega soglasno vsi navzoči prijavili prostop v JSZ in pridobili tudi še druge, ki jih ni bilo na prvem sestanku.

Jugoslovanska strokovna zveza je

Papirničarji

»B« fond Združenih papirnic

Ukinitve podpor iz takozvanega »B« fonda pri Združenih papirnicah večjemu številu vdov bivših delavcev je bil predmet razprav skoraj vse leto 1939., vendar se to vprašanje še sedaj ni ugodno rešilo. Ta fond je ustanovilo podjetje leta 1921. z zneskom pol milijona dinarjev. Že prej je dunajska trdnja Lejkam Josefthal dajala gotove rente upokojenim delavcem in vdovam. Ko se je leta 1928. ustanovil še en fond, v katerega je tudi delavstvo začelo plačevati gotove prispevke in so bili in so še vplačani prispevki last posameznika, se je ta »B« fond staroupokojencev priključil temu novemu fondu. Ko je stopilo 1. IX. 1937. v veljavo obvezno starostno zavarovanje, se je tudi pri teh fondih dokaj spremenilo, ker so bili delno vezani na uvedbo tega zavarovanja.

Za ta »B« fond je po predhodnem amortizacijskem načrtu sedaj zmanjkalo denarja. Rentnikov je 80, na leto se rabi približno 100 tisoč din za podpore, 124 din mesečno vsakemu. Za vse te, ki dobivajo te podpore, je to zelo malo, vendar toliko, da bi bil zanje velik udarec, če se jim še te ukinejo. Za položaj teh rentnikov se trudijo strokovne organizacije že vse leto, podjetje pa trdovratno odklanja večje zneske in nudi samo še 28 tisoč din na leto, iz seznama pa hoče vreči precej teh vdov, brez vsakega nadaljnega podpiranja. Za stvar so se začele zanimati okoliške občine, ki bodo mo-

pa tudi takoj pokazala, da ji je prva skrb izboljšanje položaja delavstva. Dosežen je bil tudi takojšen uspeh. Podjetje je od 3. decembra dalje zvišalo plače vsem delavcem za 50 par na uro ter pristalo, da bo odslej brez nadaljnega izvajalo socialno zakonodajo, plačevalo bolniški teden in drugo, kar doslej ni izvrševalo. Z navedenim uspehom pa organizacija ni zadovoljna, ker povišek 50 par na uro ne odgovarja zahtevi organizacije. Sklep zadnjega sestanka, ki se je vršil v št. Jurju 24. decembra, je bil, da se po novem letu nadaljuje pogajanja za zvišanje plač s ciljem, da se doseže še nadaljnjih 50 par poviška.

Enako so se odzvali povabilu delavci »Lesne industrije Teharje« na Teharjih, ki je last ravnatelja celjske cinkarne g. Lazareviča. Tudi temu podjetju je JSZ predložila zahtevo po zvišanju plač. Podjetje je že obljubilo povišek, ki pa še ni zadosten. Pogajanja so se nadaljevala tekoči teden. Upamo, da bomo v prihodnji »Pravici« poročali o lepih uspehih JSZ tudi v tem podjetju.

Poleg novih postojank na Dobrni, št. Jurju ob juž. žel. in na Teharjih, je v teku akcija, da se ustanovijo skupine JSZ tudi še v drugih krajih. Akcija ugodno poteka in bomo že v kratkem času lahko sporočili o nadaljnjih novoustanovljenih postopanjih JSZ.

rale prevzeti te ljudi v svoje breme, če jim podjetje ne bo dajalo več pokojin. Tudi okrajno glavarstvo že pritiska, še bolj pa pritiskajo zastopniki podjetja, da se ta zadeva čimprej reši na ta način, da se jih iz tega fonda potrebno število črta brez ozira, kako bodo živeli.

Tako početje ni socialno in se mora preprečiti. Če so bili zastopniki podjetja pred desetimi leti tako pametni, da so zapisali v tozadevno pogodbo, da po letu 1939. ne bodo imeli do teh ljudi nobene obveze več, ne sme držati. Tukaj je še moralna in socialna dolžnost. To so vdove prezgodaj umrlih delavcev, ki so se izčrpali v podjetju in ali je podjetje z izplačanim zaslužkom vsemu zadostilo?

Na tovarniškem dvorišču v Vevčah stoji spomenik začetnika papirnice v Vevčah, graščaka Fidelija Terpinca, prav tako v sejni sobi večke papirnice njegov doprni kip. Ali bi ne bilo prav, da se tudi prizadevanju papirniškega delavstva od vsega začetka do danes postavi spomenik v obliki trajnega podpiranja doslužnih delavcev in njihovih vdov? Mislim, da je oboje pravilno, le da je drugo podjetju manj dopadljivo. Pa vendar brez delavcev ni podjetja!

Zavedaj se! Neorganiziran delavec je največji sovražnik delavskega reda. Zato mora biti geslo zavednih delavcev: Neorganiziran delavec ni naš tovariš in ne spada v obrat!

da so goljufali delavce za njih plače in socialne pravice...«

Kdor torej hoče hoditi po stopinjah velikih socialnih papežev in se uspešno boriti proti komunizmu, mora iti na korenino zla, mora odkrito in brez zavijanja priznati napake, ki smo jih, tudi katoličani — bolj ali manj zavestno — naredili; priznati mora po zgledu teh velikih vrhovnih poglavarjev Cerkev krivdo, ki jo tudi mi katoličani nosimo za socialni nered, ki vlada danes po vsem svetu. In kadar bo po zgledu papežev priznal to krivdo katoličanov, ne bo mogel več misliti, da je najvažnejše delo v boju proti komunizmu neko zelo glasno kričanje, ki kakor da izvira bolj iz strahu kakor pa iz resnične ljubezni do trpečih in iz želje, da se socialne razmere uredijo po načelih krščanske socialne pravičnosti in ljubezni.

Krivo so nas torej razumeli vsi tisti, ki so naše besede, katere smo pred kratkim napisali pod istim naslovom v našem listu, razlagali tako, da smo mi tako rekoč omalovaževali okrožnico »Divini Redemptoris« — samo zato, ker smo izrekli svoje pomisleke proti načinu borbe proti komunizmu, kakor ga vodijo znane brošure, ki jih nekateri časopisi tako na veliko širijo po Sloveniji. Res je, te brošure mnogo citirajo papeževe okrožnice. Toda zdi se nam, da tisti, ki te citate izbirajo, nosijo precej čudna očala, tako da vidijo samo tista mesta, kjer sveti oče obsoja zmote in kaj naglo preskočijo vsa tista važna mesta, kjer papež opozarja na globlje vzroke komunistične

Kmečki delavci

V okviru JSZ so se vedno več ali manj zbirali tudi poljedelski — kmetijski delavci. Takoj po svetovni vojni sta obstojali: Zveza zemljiških delavcev in Viničarska zveza. Toda prva se ni razvila, ker čas zanja še ni bil goden. Delavci sami še niso bili zavedni, JSZ pa tudi ni imela v svojih skupinah organizatorjev, ki bi bili zmožni izpeljati organizacijo kmetijskega delavstva. Nasprotno se je pa lepo razvila s pomočjo JSZ organizacija viničarjev, ker so bile med njimi razmere ugodne za organizacijo in so se našli med njimi tudi ljudje, ki so jo izpeljali.

V dvajsetih letih so se razmere izpremenile. Tudi poljedelski delavci dozorevajo, namreč za svojo strokovno organizacijo, in prihajajo do zavesti, da so tudi oni sami kovači svoje sreče in da jim je drugi ne bodo skovali. Pa tudi kader zaupnikov in organizatorjev JSZ se je v zadnjih letih tako izpopolnil, da ni nobenega okraja na Slovenskem, kjer ne bi bilo naših zaupnikov, če že ni organizatorjev. Organizatorji in zaupniki JSZ sami poznajo, v kakih razmerah žive poljedelski delavci in vedo, da pomeni pomagati temu delavstvu obenem olajšati pritisk na mezde ter zaposlitev ostalega delavstva.

Zato se bodo naši tovariši gotovo potrudili, da bodo zbrali čim več kmetijskih delavcev za »Strokovno zvezo poljedelskega delavstva in bodo v vsakem večjem okraju skušali osnovati njeno podružnico. S tem se bo razširil krog organizacij JSZ in bo postala naša centrala splošna organizacija vsega slovenskega delavstva, katero nalogo ji je že odmeril dr. Krek pred desetletji. Na strokovničarsko delo!

Javno vprašanje Delavski zbornici ali volitve obratnih zaupnikov

V smislu določil zakona o zaščiti delavcev in v smislu navodil o volitvi obratnih zaupnikov se morajo izvršiti volitve obratnih zaupnikov vsako leto do konca januarja. Delavska zbornica je vsako leto poslala po tovarnah in drugih obratih razglase in navodila o volitvah obratnih zaupnikov, obenem je razposlala tudi predpisani volilni material.

Sedaj smo prekoračili že prvi teden januarja, pa še nobenih priprav za volitve. Zaradi tega vprašamo Delavsko zbornico: ali velja za njo zakon?

Kupujte pri tistih, ki oglašujejo v našem listu!

nevarnosti in daje katoličanom smer-nice, kako naj delajo na krščanski socialni obnovi današnje družbe. Tako se tudi pri nas ponavlja tisto, kar je zapisal o nekaterih katoličanih v Belgiji znani ugledni katoliški duhovnik in profesor na katoliški univerzi v Louvainu: »Okrožnica proti brezbožnemu komunizmu nam je pred kratkim dala premisleka vreden primer. Večina katoličanov, ki pripada posedujočim plastem, je videla v njej le eno stvar, obsodbo komunizma in izjavo, da je vsako sodelovanje katoličanov s komunisti nemogoče. Nato so se najgorečnejši med njimi vrgli v »protikomunistični boj«, ki je obstajal v tem, da so zbirali dobre katoličane v dobro zakurjenih dvoranah, kjer so potem poslušali divje govore o komunistični nevarnosti in o potrebi boja proti komunizmu. Tako so dosegli, da je postala komunistična nevarnost fikсна ideja pri mnogih mirnih ljudeh, ki niso nikoli prišli v skušnjavo, da bi se pridružili komunizmu. Ničesar pa niso storili, da bi postal komunizem manj nevaren.«

V teh brošurah bi si torej želeli bolj obširno onih mest iz papeževih okrožnic, ki govorijo o pravični delavski plači, ki mora biti družinska, in o tem, kako bi bilo mogoče priboriti delavstvu take plače; želeli bi si tistih mest, ki govorijo o zaščiti delavske mladine, delavske žene in delavskega dekleta, o zaščiti delavske družine sploh. Želeli bi si onih mest, ki govorijo o svobodnih delavskih organizacijah, o pravični delavski borbi za pravice, o ti-

Do naših krajev

Lepa delavska božičnica

Brdo. Na sv. Štefana dan je skupina opekarskih delavcev na Brdu pri Ljubljani priredila lepo delavsko božičnico. Dolgo se je odbor pripravil na to prireditev in veliko časa so posamezniki žrtvovali, prav tako pa tudi ženske, ki so pobirale po hišah prispevke, da je skupina lahko obdarila svoje revnejše in potrebne člane oziroma njihove družine.

Božičnica sama je prav lepo potekla, tako da je moral biti človek vesel, ko je videl, kaj zmora delavstvo samo. Dasi je bil prostor zelo premejen in oderček tudi le za silo, so vse točke naši tovariši izpeljali prav dobro. Prireditev je otvoril predsednik skupine tov. Trček in pozdravil vse navzoče. Za njim je stopil na oder predsednik JSZ tov. Srečko Žumer in v krajšem govoru poudaril pomen božičnice, posebno te, ki jo je priredilo delavstvo samo. Le malo je danes takih božičnic, ker jih večinoma za delavstvo prirejajo razne meščanske ustanove in organizacije. Seveda mora biti pri takih božičnicah delavstvo hvaležno vsem drugim, dočim pa je pri delavski božičnici zadeva njih samih. Za Žumerom je govoril skupinski tajnik tov. Škof, ki je vsem zbranim obrazložil težko delo skupine v celim letu in položil na srce vsem tovarišem željo odbora, da najtesneje sodelujejo z njim za skupno korist vsem. Sledilo je petje dečkov in deklic, katere je spremljal zelo lepo s harmoniko učence II. razreda Bogdan Margon. Zapeli so tri pesmice, ki so vsem navzočim prav ugajale in so jih tudi nagradili s ploskanjem. Nato je recitala prav lepo tov. Francka Jankovič, za to recitacijo pa je pela ona in tov. Slavka Dolenc pesem »Trbovlje, dolina je črna«. Po govoru tov. Snoja Silvestra o zaupniškem delu v podjetju je sledila razdelitev daril, ki je bila predvsem v najpotrebnejših stvarih, ki jih družine vsak dan rabijo. Daril so nabrala dekleta in žene zelo veliko in so bili obdarjeni zelo veseli in tudi hvaležni.

Skupini sami moramo k tej prireditvi odkritosrčno čestitati. Bila je res delavska in tako prisrčna, da bo ostala dolgo v dobrem spominu vsemu članstvu skupine. Želimo le, da bi to našo skupino v drugič posnemale tudi ostale, da delavstvo tudi samo take praznike praznuje v svojem lastnem krogu.

Jesenice

Obveščamo svoje članstvo, da bo občni zbor strokovne skupine kovinarjev JSZ na Jesenicah 14. januarja 1940

stem »razrednem boju...«, ki more in mora biti — po besedah Pija XI. — »začetek, da pridemo do vzajemnega sodelovanja.« Zeleni bi si torej najprej malo bolj vsestranske uporabe papeževih socialnih okrožnic pri takih brurah.

Potem bi si želeli predvsem nekaj drugega, kakor pa samo kričanje proti komunizmu, četudi morajo pri tem služiti citati iz papeževih okrožnic. Želeli bi si pri nas v Sloveniji med katoličani malo več smisla za trdo vsakdanje delo na vseh področjih za zboljšanje razmer, v katerih je prisiljeno živeti naše delovno ljudstvo. Kajti — kakor pravi isti Pij XI. — treba je, da se nauk krščanski socialni nauk privede v življenje. Sedaj pa pogledimo samo površno po Sloveniji. Koliko je takih delavcev, ki pri nas dobijo plačo, ki bi zadostovala za vzdrževanje delavčeve družine? In kdo od naših katoličanov se je kaj premaknil, da se to neznošno stanje spremeni. Pa kljub temu stoji nešteto krat v papeževih okrožnicah, da je plača, ki je izpod tega življenjskega minimuma, krivična in torej smrtni greh. In kdo se kaj zgane proti nečloveškemu življenju, ki ga mora živeti nešteto naših fatnov in deklet, mož in žen zaradi nesocialne in nehigijene ureditve večine naših podjetij. Drugod so delavske — svobodne delavske organizacije že desetletja v borbi za te osnovne človeške pravice delavstva. Pri nas imamo druge skrbi.

Ustvarjamo lastno kulturo in lastno časopisje! Meščanska kultura in meščansko časopisje kviri delavca ter mu ubija smisel za borbo za lastne pravice!

ob pol 10 dopoldne v prostorih skupine, Delavska ulica 12. Dnevni red bo običajen. Obenem ponovno opominjamo člane, da po možnosti še pred obnim zborom poravnajo svoje plačilne obveznosti nasproti organizaciji.

V dnevnem časopisju smo čitali, kolikšne zneske je prejelo jeseniško delavstvo za božičnico oziroma kot draginjsko doklado od KID. Poročevalec pa je pozabil zapisati, da je podjetje tudi nekaterim delavcem, ki so razmeroma za svoje delo slabo plačani, z mesecem septembrom minulega leta plače celo znižalo, in sicer od 200 do 250 din na temeljni medzi mesečno. Ta zadeva pa tudi ni v skladu z obstoječo kolektivno pogodbo. — Da bo poročilo popolno, je treba, da se priobči še to. Sicer pa upamo, ker je delavstvo zavodno, da se bo stvar potom strokovnih organizacij dala popraviti.

Trata

V naši tovarni, to je v predilnici, še sedaj ni urejeno vprašanje kazni. Vsak, če količkaj diši po »predpostavljenem«, si prisvaja pravico odrejati kazni, večkrat niti ne pove dotični, zakaj je tega ali pa ono kaznoval. Da se napravi red, je centrala posredovala pri vodstvu v tem pogledu. Pogajanja so še v teku. — V redu še ni vprašanje akordnih postavk in zvišanje plač pri akordantih. Tudi v tem pogledu je poslala JSZ podjetju spomenico in predloge. O rezultatu naše akcije bomo seveda sporočili ob prvi priložnosti. Pri tem pa opozarjamo vse delavce in delavke, da bo imela naša akcija tem več uspeha, čim popolnejše bomo izvedli delavsko strokovno organizacijo. Torej pridruži se, kdor še ni organiziran!

Kozarje

Razmere so nas prisilile, da smo se zbudili iz svoje zaspanosti tudi delavci, ki smo zaposleni v podjetju Tröbec. Na zadnji seji, ki je bila preteklo soboto, smo natanko proučili naš položaj in sklenili, da bomo predložili zahtevek po zvišanju plač. Tudi še nekaj drugih delovnih okoliščin bo treba urediti, zlasti pa, da se izvaja socialna zakonodaja. — Večina nas je torej izprevidela, da smo brez organizacije niče. Le nekaj je še zaspancev, ki nočejo razumeti te resnice in stoji ob strani. Upamo pa, da bodo tudi ti prišli v naš tabor in se s skupnimi močmi borili za skupne koristi.

Ljubljana

Kakor smo že sporočili, smo se organizirali tudi delavci pri tvrdki Sevec & Co. na Gosposvetski cesti in smo preko svoje organizacije predložili vodstvu predlog za zvišanje plač. Podjetje je sicer pristalo na zvišanje, vendar pa so še malenkostne razlike med našim stališčem in stališčem podjetja, ki pa se bodo gotovo uravnale, ker je pač na obeh straneh želja, da pridemo do sporazuma. — Neprijetno nas pa je zadela vest, da je podjetje odpustilo tovarišico Pleško samo zaradi tega, ker se je organizirala. Strokovna organizacija je povzela potrebne korake, da bo tovarišica Pleško zopet nazaj sprejeta na delo. Upamo, da bo podjetje ugodilo predlogu organizacije. — V ostalem pa vlada med nami lepa sloga in bomo ostali složni do konca. Prav dobro se namreč zavedamo, da je le v slogi moč.

Kamnik

Naše prizadevanje, da bi dosegli v podjetju Titan primerno zvišanje plač, še ni kronano z uspehom. Ker niso tozadevna pogajanja med strokovnimi organizacijami in med podjetjem dovedla do sporazuma, je bilo krajno glavarstvo v Kamniku naproseno, da razpiše poravnalno razpravo. Ta se je vršila dne 29. decembra ob pol 10. uri. Na tej razpravi je podjetje ponudilo naslednje zvišanje plač: Delavcem, ki imajo plačo do 4 din na uro, se zviša za 6 in pol odstotka, nad 4 din na uro pa za 4 odstotke. Zastopniki delavstva se niso mogli zadovoljiti s tem poviškom in so stavili svoj predlog, in sicer: Delavcem, ki nimajo plače najmanj 5 din na uro, se zviša plača za 12 odstotkov, delavcem z nad 5 din urne plače pa za 5 odstotkov. Ker je podjetje odklonilo ta predlog, je bila razprava zaključena in odredjena druga poravnalna razprava na

8. januarja 1940 ob pol 10. uri. Če bo vodstvo podjetja tako nedostopno kot je bilo dosedaj, se bo moralo delavstvo pripraviti na trde boje. Kajti popolnoma jasno je, da se pod nobenim pogojem ne more zadovoljiti s takim poviškom plač, kot ga nudi podjetje.

Trbovlje

Več rudarjev me je prosilo, da bi napisal v »Delavsko pravico«, zakaj je v revirjih Trbovlje, Hrastnik izbruhnila nenadna stavka, katera je trajala od 16. do 27. decembra.

Ker pa imam mnogo dela z uveljavljanjem zahtev, pod katerimi se je rudarsko delavstvo v najlepšem redu vrnilo na delo in s tem vspostavilo zakonito stanje, prosim vse prizadete, malo potrpljenja. To poročilo bom napisal za prihodajo številko naše »Delavske pravice«. Naročil bom tudi več izvodov, kateri bodo pri meni na raz-

polago vsakomur, komad po 1 din. Pispisal bom vso zgodovino te zadnje stavke. — Križnik Filip.

Pred važnimi izpremembami v delavskih zavodih

S sprejetjem sporazuma v Jugoslaviji je nastalo tudi važno vprašanje o reorganizaciji delavskih ustanov. Do sedaj smo imeli te ustanove centralistično urejene. Tako je bilo za Delavske zbornice osrednje tajništvo v Belgradu, ki je vodilo vse skupne zadeve vseh zbornic. V tem tajništvu so bile po svojih zastopnikih na skupnih konferencah udeležene vse zbornice. Vodil pa je vse posle tajnik osrednjega tajništva, ki je bil poprej dolga leta znani dr. Živko Topalović, pod upravo Jugorasa pa je prevzel posle Zarija Popović. Prav tako so imele Borze dela svojo centralno upravo v Belgradu, Okrožni uradi za zavarovanje delavcev pa so imeli v zagrebškem Sutorju svoje središče.

Vsako pa je moral vedeti, da se bodo posledice sporazuma čutile tudi v delavskih zavodih. Sicer je vsakomur znano, da sporazum v celoti še ni izveden in da se je zaenkrat omejil le na Hrvaško banovino, toda že posledice ustanovitve Hrvaške banovine so občutno prizadele sedanji ustroj socialne zakonodaje. Dve važni stvari v tej smeri pa sta se zgodili tik pred novim letom. Na eni strani so Hrvatje oziroma njihova Delavska zbornica, ki je sedaj v rokah Hrvaške delavske zveze (HRS), izstopili iz osrednjega tajništva Delavskih zbornic. Na drugi strani pa je prišla iz Belgrada vest o reorganizaciji Borz dela, ki bo razdelila njihov sedanji centralistični ustroj na tri glavne edinice, ki bodo imele svoje središče v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Vse tri edinice bodo postale popolnoma samostojne z vsemi tozadevnimi odbori.

Ta dva dogodka zadnjega tedna sta za delavstvo silno važna. Izstop Hrvatov iz Osrednjega tajništva Delavskih zbornic bo izzval reorganizacijo Delavskih zbornic v Jugoslaviji, kajti dosedanje tajništvo ne bo več osrednje tajništvo in bo moralo prejši slej kot tako prenehati s svojim delom. Reorganizacija borz dela pa itak velja za celo državo. Ostanje torej odprto samo še vprašanje Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. To vprašanje pa verjetno ne bo tako hitro načeto, ker je več ali manj v korist Hrvatov, ki imajo centralo v Zagrebu, da ostane še nekaj časa pri starem in bi bili ali slovenski ali pa srbski okrožni uradi poklicani, da odprejo vprašanje ustroja tega zavoda. Vsekakor pa stojimo v začetni stopnji preureditve vseh delavskih zavodov.

Ni nam treba znova poudarjati velik interes vsega delavstva na tem vprašanju. Vsaj smo posebno mi posevali vsa leta veliko pozornost temu vprašanju in ob vsaki priložnosti zahtevali, da se preuredi na zdravji podlagi, tako da bodo delavske ustanove v vsakem pogledu služile tistemu, komur so namenjene, to je delavstvu.

Zaradi tega je to sedaj načeto vprašanje za nas načelne važnosti in smo dolžni, da ob tej priložnosti povemo jasno in odkrito svoje mnenje. Mi smo vsekoli stali na stališču demokracije v upravitvah teh zavodov. Zato smo stalno zahtevali volitve, da delavstvo po svojih strokovnih organizacijah izvoli svobodno in trajno svoje zastopnike v te važne zavode. Le na ta način dobi delavstvo možnost, da odločuje pri delu in nosi tako tudi del svoje lastne odgovornosti. Na ta način je bila Delavska zbornica res delavska, ker so bili v vseh odborih ljudje, ki so jih

delavci svobodno izvolili. Zato so se z zaupanjem obračali na ta zavod in je bilo delo zavoda v živem stiku z delavstvom. Prav isto je bilo z Borzo dela. V njene odbore je svobodno izvoljena Delavska zbornica pošiljala svoje zastopnike, ki so bili pri volitvah v zbornico tudi svobodno izvoljeni od delavstva, torej tudi pravi delavski zastopniki. Pri zavodu za zavarovanje delavcev nismo imeli po vojni še nobenih volitev, čeprav so v zakonu predvidene. V ta zavod so vsakokratni vladni režimi imenovali svoje ljudi, vendar so svobodne delavske organizacije stalno zahtevale volitve.

Lansko leto pa je v upravitvah delavskih zavodov nastal popoln preobrat. Zamisljena organizacija vseh delavskih ustanov pod vodstvom ene same delavske organizacije je padla v vodo. In prav zaradi tega stojimo pred odločilnim trenutkom, kakšna bo usoda delavskih zavodov v bodočnosti.

Sedanji čas nujno zahteva, da se pritegne k sodelovanju najširši krog delavstva. Vsako prav dobro ve, kako važno je dandanes socialno vprašanje ne le za delavstvo samo, ampak tudi za vse javno življenje, torej tudi za državo samo. Kdor hoče ta čas razumeti in vršiti naloge tako kot jih čas zahteva, bo vedel prav dobro, da je kako odiranje svobodnih delavskih organizacij od odgovornega dela v delavskih zavodih lahko usodno za nadaljnji zdrav socialni razvoj v državi. Kaka monopolizacija delavskih ustanov pa bodisi od kogar koli, danes, v tem času, ni več na mestu. Če se hočemo izogniti kakim nevarnim socialnim gibanjem, moramo v prvi vrsti pritegniti k delu v zavodih organizacije, ki so svobodne in neodvisne, katere delavstvo samo vodi, jih vzdržuje in tudi njihov obstoj z vsemi silami brani. Le te organizacije so pravi izraz delavskega hotenja in volje. In če se hoče pravo, zavedno delavstvo pritegniti k odgovornosti dela v delavskih zavodih, se mora prav te svobodne organizacije poklicati k odločanju o delu v zavodih.

Zato mi znova pozivamo vse mero-dajne činitelje, da pri reorganizaciji delavskih ustanov ne gredo preko svobodnih delavskih organizacij, ampak da prav njim popravijo vso storjeno krivico in jim vrnejo prav sedaj delavske zavode v njihovo ponovno upravo. Po tem storjenem delu pa je treba čimprej izvesti v te zavode svobodne in tajne volitve, tako da bodo ti zavodi v najkrajšem času res pravi odraz delavske volje. Le na ta način bodo delavski zavodi znova zaživel in bo vse delavstvo ponovno dobilo potrebno zaupanje, ki bo najboljše sredstvo v boju proti vsakemu negativnemu delu med delavstvom.

Kdor čas prav razume, bo razumel tudi nas!

**Z a h t e v a j
naše glasilo
v vsakem
javnem lokalu!**

O strokovni šoli

Sedanja uprava Delavske zbornice v Ljubljani je osnovala strokovno šolo. Ponk je teoretičen in praktičen. Teoretičen pouk se vrši v zimskih mesecih, praktičen pa v letnih. Vodstvo strokovne šole izposluje učencem brezplačen dopust, dokler je v šoli, dobi brezplačno oskrbo in še 5 din na dan. V šolo se sprejemajo učenci v starosti od 18. do 50. leta.

Vodstvo tvorijo: vodja in sosvet. Življenje učencev pa nadzoruje izven šole prefekt.

Toliko v kratkem.

Na strokovno izobrazbo so polagale organizacije vedno veliko pažnjo, JSZ stalno, leto za letom, vodi strokovne tečaje, ki se vrše po večjih delavskih središčih, v centrali je osnovala strokovno šolo, ki se vrši po čisto določenem načrtu. Obiskovalce izbirajo skupine.

Namen te strokovne izobrazbe je, da vzgoji JSZ čim bolj zavedne in sposobne delavske voditelje. Šole in tečaje se udeležujejo voditelji strokovnih organizacij, obratni delavski zaupniki in funkcionarji mladinskih delavskih organizacij.

Zakaj tako?

JSZ stoji na stališču, da more v prvi vrsti s takim materialom doseči svoj cilj. Taki delavski funkcionarji so že izobrazeni v tem smislu. Če njihovo izobrazbo še spopolnimo in poglobimo, imamo na terenu zanesljive vogelne kamne, na katerih se gradi nadaljnja delavska stavba.

Nastane vprašanje, če bo mogla doseči strokovna šola, kakršno je zasnovala sedanja uprava Delavske zbornice, namen v tem smislu.

Lahko rečemo, da ne!

Že zunanja organizacija nudi dvom. Za vodjo šole je določen g. dr. Ciril Žebot. Mogoče je ta gospod dober jurist. Tudi z razno ideologijo se je temeljito ukvarjal, saj je šel študirat fašistične delavske ustanove na licu mesta v Italijo. Vse to mu radi priznamo. Samo enega mu ne moremo priznati. Da bi namreč imel vpogled v delavsko življenje, v celoten delavski razvoj. Kajti to je nemogoče. Vpogled v to življenje more ustvariti le praktično delovanje in udeleževanje v delavskem gibanju, zlasti pa na terenu.

Ostalega vodstva strokovne šole še ne poznamo. Tudi predavateljev ne poznamo. Bojimo se, da bodo večinoma iz meščanskih vrst. Ti pa ne morejo dati obiskovalcem strokovne šole smisla za delavsko miselnost, ker je sami nimajo. Česar pa človek nima, ne more tudi drugim dati.

Ta šola ne bo nudila primerne odbire odnosno izbire pri obiskovalcih šole. Kajti le malo je takih, ki bi mogli pogrešati za več mesecev rednih dohodkov, četudi bi bili še neporočeni. Poročeni pa se sploh ne morejo prijaviti za strokovno šolo. Sicer določa pravilnik, da more dati Delavska zbornica tudi še drugače podpore, kot so našteje v pravilniku, vendar je vse to odvisno od zbornice in s tem od pripadnosti k organizaciji prosilca. Tudi okol-

nost, h kateri organizaciji kdo pripada, bo namreč odločilna.

Način izbire, kot jo izvaja JSZ, je bolj varen in rentabilen tudi zaradi tega, ker ima jamstvo, da bo ta izobrazba res v korist delavstvu. Če bo kdo ostal še nadalje v prvih vrstah, bodo ostali taki ljudje, ki so že napravili preizkušnjo v vsakdanjem boju na terenu. Kdo more nuditi tako jamstvo za mladega, 18 letnega fanta, ki še ne ve, kaj je organizacija, kaj je delavsko življenje in kaj je delavska borba? Pa tudi starejši ne nudijo zadostnega jamstva. Kdor se odloči namreč šele v poznejših letih, da bo postal voditelj delavstva, ta bo prav gotovo slab voditelj. Radi pa priznamo, da so izjeme mogoče. Je že bolj varna pot, ki jo hodi JSZ. Najprej naj delavca uči in izobrazuje ter s tem tudi preizkusi strokovna odn. mladinska organizacija. Šele nato je sposoben za višjo in temeljitejšo delavsko izobrazbo.

Trdijo, da razpolaga Delavska zbornica za izvedbo strokovne šole s kreditom nad 100.000 dinarjev. To je velika vsota, ni pa prevelika, ker gre za strokovno izobrazbo. Le način, kako se ta kredit uporablja, se nam ne zdi primeren. Bolje bi bilo, da bi hodila uprava Delavske zbornice po poti JSZ in drugih organizacij. Kajti to pot je utrdila praksa. Uprava ima odprto le dvojno pot: ali da bi prirejala v sporazumu z delavskimi strokovnimi organizacijami v posameznih centrih strokovne tečaje, ki bi se izvajali po dobro premišljenem in izdelanem načrtu. Kot predavatelji naj bi nastopali strokovnjaki v delavskem vprašanju. Ali pa naj bi dala podporo delavskim strokovnim organizacijam, da izvedejo tak načrt v lastnem delovnem področju. Da se ne bi ta podpora izrabljala, bi si morala Del. zbornica pridržati pravico nadzorstva in odtegniti dotični organizaciji podporo, če ne bi načrta izvajala vestno in točno.

Prepričani smo, da bi bil le na ta način izdani denar uporabljen obrestonosno. Pot, ki jo je ubrala sedanja uprava Delavske zbornice, se nam ne zdi tako obrestonosna. Bojimo se, da bodo iz take šole prišli dobri politični agitatorji, toda slabi strokovničarji.

Izobrazujmo se!

Nevednost je najdražja stvar na svetu, tako pravijo že stari izkušeni ljudje. Da je temu res tako, vidimo iz mnogih primerov v vsakdanjem življenju. Nepoznanje stvari je že marsikoga zapeljalo ne samo k neopravičeni kritiki, temveč tudi do nepremišljenih dejanj. Zato ne moremo nikdar dovolj poudarjati, kako potrebna je samoizobrazba vsakemu, ki ni imel prilike za šolanje, zlasti pa delavcu. Razna aktualna vprašanja se večkrat rešujejo pri zeleni mizi brez sodelovanja delavstva. Lažje je kritizirati, kakor pa graditi z vztrajnim in smotrnim delom v strokovnih organizacijah, ki so, oziroma morajo biti, delavčeva šola za izobraževanje duha in srca. Vsi brez izjeme smo poklicani v šolo strokovne organizacije, da tako koristimo sebi in drugim. Vse delovne stanove mora družiti zavest skupnosti, kakor družijo kapitaliste mamoni pri kupičenju brezmejnega dobička in drugih dobrin. Pridobljenih pravic nam nihče ne more vzeti, ako so vsi delovni stanovi med seboj povezani po geslu: vsi za enega, eden za vse. Za tako skupnost je pa treba tudi žrtev, kajti brez njih ni zmage. Danes pa je na žalost tako, da drug drugemu zavida in uspehe ter kopljejo jama drug drugemu. Dokler bodo vladale take razmere, ni pričakovati zboljšanja v našem sedanjem položaju. Komur je za resnično izobrazbo duha in srca, ta ne bo nikoli napadal sodelavca zaradi drugega mišljenja, če sicer pošteno dela, trpi in doprinaša žrtve za skupni blagor vseh.

Samoizobrazba in pošteno, vzajemno delo v zaupanju na pomoč Križanega, bo odrešilo delavstvo iz sedanjih težav, ki imajo svoj izvor v tem, ker so vladajoči mogotci sedanjega sveta zavrgli božje zapovedi in pravice ter mesto njih postavili pest močnejšega.

—en.

Vsem cenj. obiskovalcem želim zadovoljno in srečno novo leto

JANKO RASPOTNIK

splošno krojaštvo

Loke št. 25, Zagorje ob Savi

Opozorilo rudarjem!

Nepoznanje določb pravil bratovske skladnice je že marsikateremu rudarju povzročilo gmočno škodo in je moral sam trpeti stroške zdravljenja, ker ni pravočasno prijavil družinskega člana v zavarovanje.

Pravila bratovske skladnice v § 52., odst. 2. jasno določajo, da je vsak član dolžan dati bratovski skladnici vse potrebne podatke za točno voditev matice in naznaniti vsako svojo in rodbinsko spremembo ter da trpe člani posledice, ki bi nastale zaradi netočnih podatkov.

Navzlic tej jasni določbi v pravilih se še vedno dogajajo primeri, ko člani teh dolžnosti ne izpolnjujejo. S tem povzročajo bratovski skladnici neprilike, sebi pa škodo.

Člani bratovskih skladnic so bili na zgoraj navedeno določbo pravil že svoj čas opozorjeni s posebnimi razglasi, vendar se nam zdi potrebno, da na to opozorimo tudi mi v »Delavski pravici«, da obvarujemo člane pred škodo, ki bi jim nastala, ako bi šele naknadno po nastopu bolezenskega ali drugega zavarovalnega primera izvršili prijavo. Vse svoje in družinske spremembe kakor ženitev, rojstvo, smrt, ločitev zakona, pozakonitev, adaptacijo itd. morajo brez odlašanja javiti v matico, sicer se more zgoditi,

Zanimivosti

Nameščenstvo OUZD. Nekega gospoda so hudo zadele vrstice, ki smo jih priobčili iz vrst nameščentva OUZD. Namesto da bi priznal svoje napake in da so one vzrok odpora med ljudmi njegove struje, išče vzrokov za nezadovoljstvo drugod. Misli pač, da se godi vsem nameščencem tako dobro kot njemu. Ne pomisli, da si ne more vsak dnevninar zboljšati položaja s presedanjem v boljše službico čez noč za sto ali celo za dve sto odstotkov. Dejanja govore... Dejanja pa potrjujejo, da se za nas nič ni delalo. Vse drugače je bilo nekoč, ko je bivša organizacija imela delovne odbore, redne sestanke in dobre strokovne šole. Sedaj vsega tega nimamo. Zato pa pomenj zelena barva upanje samo posameznim, večina — brez kameleonov seveda — pa si želi bivših časov, ko so imeli vsi dnevninarji OUZD po 1600 din plače na mesec. Verjeli bomo dejanjem, ne besedam. S plačami po 800 din na mesec ne more v dragem mestu živeti stanu primerno nameščenec niti sam, kaj šele z družino. — Ministar za socialno politiko je potrdil nov službeni pravilnik, katerega glavna nova točka je določilo o avtomatičnem povišanju plače nastavljenega nameščentva. Avtomatika je seveda dvorezen nož. Ustvarja med uradništvom birokratizacijo. Zato se bo nameščentvo še manj brigalo za teža-ve delavstva kot doslej. Na drugi strani je pa seveda avtomatika odrešenje za vse tiste, ki nimajo »botrove in »stricev« ter morajo zato biti v enem in istem položaju deset in še več let. Še več pomeni seveda avtomatika za tiste, ki so prišli v desetih letih službe do najvišjih položajev. Umestno bi bilo, da bi imel službeni pravilnik določbo, da za take nameščence, ki dosežejo pred 40. letom V. ali celo IV. položaj, avtomatika ne velja. Hvalevredno je, da pravilnik odpravlja funkcijske doklade, ker so bili teh deležni le vodilni uradniki. Nižji nameščenci bodo — vsaj začetniki — nekaj izgubili. Dosti pa tako ne morejo. Gledati pa bodo morali, da si bodo s stanovsko organizacijo priborili zvišanje prejemkov. To bodo mogli, če bodo imeli v njej dovolj besede in ko bodo sprevideli, kdo se v resnici zanje poteguje. Tega od gospodov, ki so prišli v nekaj letih na vrh nameščenske lestvice, ne morejo zahtevati.

Iz delovanja Društva združenih nameščencev. Po »Bodočnosti« posnema-mo, da je bivši poslanec JRZ in predsednik mladinske JRZ g. Smersu Rudolf odložil predsedniško mesto Društva združenih nameščencev in da je prevzel to mesto g. Česnovar Slavko, tajnik mladinske JRZ. V novem odboru je poleg ostalih tudi g. Kozamer-nik V., predsednik enega ljubljanskih okrajev JRZ in DZ. G. Smersu pa seveda ni odklonil svoje podpore in še vedno marljivo deluje. Poleg njega je v društvu zelo aktiven tudi bivši poslanec JRZ g. Teuerschuh. »Bodočnost« poroča tudi, da je na zadnjem občnem zboru ljubljanske podružnice društva za socialne zavode odstopil kot pred-

da ne bodo deležni vseh podpor po določbi § 64. pravil.

Člani, ki se ne ozirajo na taka in slična opozorila, nosijo sami odgovornost za posledice in v takih primerih pač niso upravičeni h kritiziranju poslovanja bratovskih skladnic, zlasti pa ne, da bi kdo zaradi tega postal nerazpoložen napram nameščencem te ustanove, ki morajo postopati vestno po določbah pravil.

Kdor misli, da je pri kakšni stvari neopravičeno prikrajšan, se more pritožiti pri svojih zaupnikih in odbor-nikih bratovske skladnice ali pa na sodišče rudarskega zavarovanja v Ljubljani.

V našem listu smo že večkrat grajali nekatere določbe pravil bratovske skladnice in tudi povedali, kakšne spremembe so delavske strokovne organizacije predložile na merodajnih mestih. Ako njihovi predlogi še niso bili upoštevani, pač pa ni njihova krivda. Vedeti moramo, da smo se za marsikatero zboljšanje v socialni zakonodaji morali boriti leta in leta in da so bile tudi žrtve. Brez žrtve, vztrajnosti in edinstvi ni zmage, ni izboljšanja! To si moramo priboriti sami z delom in izobrazbo! Sila rodi samo protisilo, posledice pa so nedogledne in vedno za delavstvo najtežje. —en.

sednik Franc Preželj, katerega besede so navzoči poslušali z velikim zanimanjem. Povedal je namreč: »Brez organizacijske zavesti, zvestobe in discipline se ne dosežejo cilji«. Za njim je prevzel predsedniško mesto g. Krek Janez, znani smučarski športnik in brat ministra g. dr. Miha Kreka.

Koledarček ZZZ. ZZZ je izdala svoj koledarček, na katerega ovitku je vtisnjen stari znak ZZZ, ki pa je bil pred kratkim zamenjan z novim Jugoslovim. V koledarčku je precej zanimivega gradiva. Poleg ostalega prinaša tudi sliko osrednjega odbora ZZZ, delavske organizacije, v katerem so poleg predsednika, ki je višji uradnik Delavske zbornice, še štirje uradniki OUZD v Ljubljani, magistratni uradnik, magistratni delavec ter brivski pomočnik. Dva člana odbora (F. Preželj in J. Langus) sta bivša krščanska socialisti.

Iz življenja ZZZ. Pod tem naslovom piše »Bodočnost«, ki jo izdaja Društvo združenih nameščencev in posestrima Zveza združenih delavcev, med drugim: »V četrto leto stopa delavska organizacija ZZZ... Sedem fantov in mož je v novembru 1935. leta v tesni sobi Gospodarske zveze ustanovilo ZZZ. Kratkoda doba — ogromen uspeh — nekdanjiprezirana enodnevica — danes vodilna delavska organizacija...« Kolikor nam je znano, spadajo med sedemerefante in može tile gospodje: Baš J., Česnovar Slavko, Smersu Rudolf, Premierl Janez, Preželj Franc, Fran Pernišek, vsi uradniki OUZD v Ljubljani, in Jonke Jože, urarski pomočnik iz Ljubljane.

Samo v našem se je člankar najbrž zmotil. Pri letošnjih volitvah obratnih zaupnikov so marksisti še vedno obdržali vodilno mesto po številu glasovalcev, za njimi je bila najmočnejša JSZ, na tretjem mestu pa je bila po številu prejetih glasov Zveza združenih delavcev z Društvo združenih nameščencev. Seveda pa to ni nič čudnega, saj rado pride do ma'enkostnih zamenjav in pomot. V istem članku pravi »Bodočnost«: »Vodje socialne demokracije, namesto da bi šli v boj, da delo pride do časti in oblasti, so nekateri vsi odpovedali in se vdinjali... kapitalizmu.« Najbrž je člankar pozabil, da je »Delu čast in oblast« komunistično geslo. Ob'ast dela pomeni po komunističnem slovarju diktaturo proletariata. Tega si člankar z ZZZ najbrž ne želi, če noče očitka, da je komunist. Zato pa tudi ne sme prihajati s takimi očitki na dan na račun socialnih demokratov.

Cerkev in vsi njeni predstavniki katere koli hierarhične stopnje ne morejo biti politična stranka, niti zagovarjati politike kake stranke, ki že po svoji naravi išče posamezne koristi, ali ko dela za skupno dobro, ga vidi vedno le skozi prizmo svojega posameznega gledanja. (Pij XI.)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Delavska PRAVICA
GLASILO
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. Tiska Zdravna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c 17 (Maks Blejso)